

# Terroryzm jako zagrożenie współczesnego świata

# RYS HISTORYCZNY

- Terroryzm, mimo iż stał się niezwykle popularny w ciągu kilkudziesięciu ostatnich lat, nie jest zjawiskiem nowym, choć najczęściej przyjmuje się, że jest to zjawisko nowoczesne
- Jego początki sięgają starożytności, czego przykładem może być żydowska sekta – **Zeloci**, która przeciwstawiała się rzymskiej okupacji stosując terror i zabijając swych przeciwników.
- Później: **asasyni** - sekta, której założycielem był Hasan-i-Sabbah, powstała na przełomie XI i XII wieku w Egipcie, działająca do drugiej połowy XIII wieku. Grupa ta posiadała cechy, charakteryzujące współczesne organizacje terrorystyczne, a mianowicie: ideologiczne podłoże swej działalności, tajną strukturę, oraz terror będący podstawowym środkiem działania.
- Podczas rewolucji francuskiej, w XVIII wieku po raz pierwszy zaczęto używać słowa „terror” w znaczeniu politycznym, początkowo dla określenia sposobu rządzenia charakteryzującego się krwawymi represjami, który wykorzystali jakobini. terror - gwarantem zwycięstwa demokracji.

# RYS HISTORYCZNY

- W przeciwieństwie do współczesnego pojmowania „terroryzmu” począwszy od starożytności aż po wiek XIX pojęcie to miało znaczenie pozytywne ze względu na to, że określało formę rządów stosowaną przez władze państwowe, a nie, jak współcześnie, działania rewolucyjne i antyrządowe
- W XIX wieku narodził się nowy nurt terroryzmu w znacznym stopniu przypominający terroryzm współczesny, o zdecydowanie negatywnych asocjacjach. (Carlo Pisacane, uważający przemoc za niezbędny środek do zwrócenia uwagi na daną sprawę oraz skupienia ludzi wokół rewolucji. Jego poglądy zostały wykorzystane wkrótce przez organizację terrorystyczną **Narodną Wole**, jedną z licznych powstałych w XIX wieku.)
- Od tego czasu zjawisko terroru przestało być równoznaczne z ekstremizmem władzy- stosowanie gwałtu stało się bowiem elementem działań grup politycznych, organizacji i ruchów społecznych, które widziały w tym ośrodek walki z państwem jako instytucją i reprezentantem władzy państwowej

# RYS HISTORYCZNY

- **KONCEPCJA „FAL” TERRORYZMU** Davida Rapoporty
- Zakłada, że współczesny terroryzm wykazuje swoistą falowość, występując w sinusoidalnie zmiennym natężeniu, przy czym poszczególne fale częściowo nakładają się na siebie.
- Fala pierwsza: nazywana **anarchistyczną**,
  - rozpoczyna się w Rosji w 1879r. i kończy rozpoczęciem IWS. Jej dominującym tłem i kontekstem jest narracja rewolucyjna, idee anarchistyczne oraz nacjonalistyczne w sytuacji kryzysu wielkich imperiów, szczeg. Habsburskiego, rosyjskiego i otomańskiego.
- Fala druga: **‘antykolonialna’**,
  - rozpoczyna się w Irlandii Północnej po IWS i osiąga szczyt w ciągu dwóch dekad po IIWS. Jej dominującym tłem i kontekstem jest narracja antykolonialna, idee samostanowienia narodów oraz kryzys i osłabienie kolejnych wielkich imperiów europejskich, zwłaszcza brytyjskiego i francuskiego.
- Fala trzecia: **‘nowolewicowa’**,
  - rozpoczyna się w drugiej połowie lat 60tych i kończy w ostatniej dekadzie XX wieku. Jej dominującym tłem i kontekstem jest ponownie narracja rewolucyjna, idee lewicowe i nacjonalistyczne oraz zima wojna i rozgrywające się na jej tle konflikty (zwłaszcza wietnamski i palestyńsko-izraelski)
- Fala czwarta: **‘era dżihadu’**
  - rozpoczyna się w 1979r. lecz jej szczyt przypada na okres po zimnowojenny, trwa obecnie. Jej dominującym tłem i kontekstem jest narracja religijna, antyglobalistyczna i antyhegemonistyczna oraz sytuacja dominacji samotnego hiper mocarstwa w warunkach postępującej błyskawicznie globalizacji i technologicznej dyfuzji.

# PSYCHOSPOŁECZNY WYMIAR TERRORYZMU

- Terroryzm miał i ma podłoże psychospołeczne
- Powstał **jako efekt nierozwiązanych trudnych problemów społecznych, kiedy zawiódł mechanizm państwa** działającego na rzecz rozładowania napięć i konfliktów narosłych w wyniku sprzeczności w ramach społeczeństw.
- Fala wzmożonej aktywności przypadła na lata 60-80te
- Przebudowie ulegała struktura społeczna grup terrorystycznych. Od lat 60tych do połowy 80-tych w szeregach org. Ter. Przeważać zaczęli zdecydowanie przedstawiciele szeroko pojętej inteligencji, rolę inspiracyjną często odgrywali intelektualiści ze sfer naukowych. Aktywni terroryści rekrutować zaczęli się natomiast z kręgów studenckich, głównie takich kierunków, jak: socjologia, psychologia i historia. Działalność podejmują w młodym wieku, a wywodzą się z rodzin o dość wysokim standardzie materialnym. Znikomy procent ugrupowań stanowią robotnicy

# PSYCHOSPOŁECZNY WYMIAR TERRORYZMU

- Od drugiej połowy lat 80tych wzrasta członków organizacji terrorystycznych wywodzących się z ubogich nurtów społecznych, słabo wykształconych, nierzadko zaliczających się do mniejszości narodowych czy religijnych.
- Obserwuje się wzrost organizacji terrorystycznych, zatarciu ulega granica między terrorystą a stosującym radykalne metody walki politycznej członkiem lub zwolennikiem partii lub wyznawcą określonej religii
- Od początku istnienia terroryzm zaciekle zwalczany był przez organy państwowe, jako że godził w podstawowe prawa org. Państwowej a zwłaszcza odważał wyłączność władzy do stosowania siły! Często uderzenia kierował w centra władzy i jej wykonawców. Walkę z terroryzmem ułatwiał często brak szerszej akceptacji jego działań.

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- Pojęcie „terroryzm” należy odróżnić je od pojęcia „terror”. Wyraz „terror” „(z łac. „strach”, „groza”) oznacza stosowanie przemocy, gwałtu w celu zastraszenia, zniszczenia przeciwnika.”
- Trudniejsze okazuje się natomiast zdefiniowanie pojęcia „terroryzmu” zjawiska niezwykle skomplikowanego; **brak definicji uniwersalnej – definicje enumeratywne**
- <https://www.youtube.com/watch?v=oaKefXE2sis>
- Waltera Laquer, specjalista w kwestii terroryzmu:  
*„Ludzie od pięćdziesięciu lat próbują bezskutecznie zrozumieć czym jest terroryzm(...) Terroryzm to wykorzystywanie przemocy albo groźby użycia przemocy w celu osiągnięcia pewnych celów politycznych lub ideologicznych. Nie można powiedzieć nic ponadto. Terroryzm jest jak pornografia – nie sposób go dokładnie zdefiniować, ale jeśli się zobaczy akt terroryzmu, wiadomo, czym jest”.*

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- Alexa Schmida w swojej książce *Terroryzm a państwo. Studium poświęcone historycznym, socjologicznym i analogicznym aspektom terroryzmu* poświęcił ponad sto stron na zamieszczenie ponad stu odmiennych definicji terroryzmu. Podał także dość obszerną definicję zjawiska:
  - ***Terroryzm to wywołująca lęk metoda powtarzalnych aktów przemocy, motywowanych politycznie, stosowana przeciwko celom niewalczącym przez działające w (pół)utajnieniu jednostki, grupy lub aktorów państwowych, gdzie, w odróżnieniu od innych form przemocy politycznej bezpośredni cel ataku nie jest celem głównym. Cele bezpośrednie wybierane są losowo (oportunistycznie) lub selektywnie (cele reprezentatywne lub symboliczne) i służą jako generatory komunikatów. Terroryzm jest zatem formą manipulacji psychologicznej i opartej na przemocy komunikacji pomiędzy terrorystami a ich audytoriami za pośrednictwem ofiar. Audytoria mają przy tym stać się obiektem terroru (gdy chodzi o zastraszenie), żądań (gdy chodzi o wymuszenie) lub uwagi (gdy chodzi o propagandę).***



# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- Schmid wyróżnił dwadzieścia dwie kategorie słów, które najczęściej występowały we wszystkich przytoczonych przez niego definicjach, na pierwszych miejscach znalazły się:
  - przemoc (częstotliwość: 83,5%),
  - polityczny charakter (65%),
  - strach (51%),
  - groźba (47%),
  - (psychologiczne) skutki i (przewidywane) reakcje (41,5%),
  - rozróżnienie ofiara-cel (37,5%),
  - celowa, planowa, systematyczna zorganizowana akcja (32%),
  - metody walki, strategia, taktyka (30,5%),
  - nienormalność, konflikt z przyjętymi regułami, brak humanitarnych ograniczeń (30%),
  - wymuszenie, zniewolenie, powodowanie uległości (28%)

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- Cechy charakterystyczne terroryzmu:
  - Ujmowanie siły jako **wyłącznej metody/techniki** działania
  - Uznanie, że celem bezpośrednim akcji jest przede wszystkim **wytworzenie poczucia zagrożenia w społeczeństwie**
  - Spektakularny, **pozbawiony skrupułów sposób** działania, co ma wywołać **efekt psychologiczny**
  - **Brak kary** za popełniony czyn **podważający autorytet władzy** i obnażający jej bezradność
  - Działania nastawione są na **uzyskanie rozgłosu**, a nie zniszczenie aparatu czy siły żywej władzy
  - **Celem strategicznym** ma być **przebudowa społeczeństwa**, która przeprowadzą **zdeteminowane masy**, gdy władza walcząca z terroryzmem zacznie ograniczać ich prawa

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- TERRORYZM:
  - ‘BROŃ SŁABYCH’
  - Terroryzm – ofiara – audytorium;
  - dążenie do takiej percepcji audytorium by zrealizowała cele terrorystów
  - „WOJNA PERCEPCJI”, „WOJNA NARRACJI”
- Zasady rządzące działaniami terrorystycznymi:
  - **Naruszanie zasad międzynarodowego prawa konfliktów zbrojnych**
  - **Niekonwencjonalność działań** (są one prowadzone w sposób całkowicie odmienny niż działania regularnych sił zbrojnych czy nawet sił partyzanckich. Przede wszystkim całkowicie zmienia się charakter prowadzonych walk. O ile w regularnej bitwie łatwiej się bronić, niż atakować, to w zamachu terrorystycznym element obrony prawie nie istnieje. Zbyt duża jest bowiem dysproporcja pomiędzy siłami terrorystów a nieprzyjaciela. Z powodu tej dysproporcji, terroryści podejmują walkę tylko na warunkach narzuconych przez siebie, w korzystnej dla nich sytuacji. Każda inna sytuacja oznacza porażkę terrorystów.)
  - **Zaskoczenie** (Może być to zaskoczenie przeciwnika nieznaną wcześniej metodą zamachu (zaskoczenie niespodziewanym miejscem lub czasem ataku , w formie mylenia przeciwnika, dla uśpienia jego czujność)
  - **Uzależnienie od danych rozpoznawczych** (Informacje te dotyczą zarówno celu ataku, jego otoczenia, jak i reakcji sił nieprzyjaciela na zamach (np. czas przybycia sił policyjnych na miejsce ataku, itp.)
  - **Dominująca rola czynnika ludzkiego.** ( Czynniki ludzki jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących skuteczność ataku terrorystycznego. W przypadku terrorystów główną rolę odgrywa tu fanatyzm wynikający z ideologii.)

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- definicja Victora Grotowicza:
  - *„Terroryzm jest to forma politycznego ekstremizmu dążąca metodami zmasowanych aktów przemocy do likwidacji państwa opartego na demokratycznym porządku konstytucyjnym. Terrorysty chcą doprowadzić do zupełnej destabilizacji systemu państwowego, powstania masowych ruchów rewolucyjnych i w konsekwencji do obalenia starego systemu i zastąpienia go nowym”*,
- definicja Brunona Hołysta:
  - *„terroryzm” oznacza stosowanie terroru przez ugrupowania ekstremistyczne, które za pomocą zabójstw politycznych, porwań zakładników, uprowadzeń statków powietrznych, morskich i innych próbują zwrócić uwagę opinii publicznej na wysuwane przez siebie hasła i żądania lub wymusić na rządach państw określone ustępstwa”*,
- definicja Connora Gartyego opisującego terroryzm jako
  - *„samowolne zabijanie cywili w celach politycznych i to w sposób mający na celu zastraszenie ludności”*,
- definicja Federalnego Biura Śledczego z USA
  - *„bezprawne użycie siły lub przemocy wobec osób lub mienia, aby zastraszyć lub wywrzeć przymus na rząd, ludność cywilną albo części wyżej wymienionych, co zmierza do promocji celów politycznych lub społecznych”*.

# KONSEKWENCJE BRAKU UNIWERSALNEJ DEFINICJI TERRORYZMU

- Trudności w praktycznej implementacji porozumień dotyczących zwalczania i neutralizacji terroryzmu, w syt. gdy zjawisko to traktowane jest często jako poręczna etykieta służąca państwom i rządóm do piętnowania przeciwników politycznych
- Posługiwanie się definicjami enumeratywnymi lub definiowanie poszczególnych rodzajów aktów terroryzmu to swoiste protezy – podobnie zbiór międzynarodowych konwencji i protokołów antyterrorystycznych stanowi protezę dla porozumienia uniwersalnego
- Definicja uniwersalna ułatwiłaby oddziaływanie wspólnoty międzynarodowej na państwa stosujące i sponsorujące terroryzm oraz utrudniłaby stosowanie pojęcia terroryzmu jako broni politycznej w nieprzyjazne państwa

# PROBLEMATYKA DEFINIOWANIA TERRORYZMU

- **Terroryzmem nie są**
  - **akty o charakterze kryminalnym** (których motywy i cele nie stają w żadnym stosunku do zagadnień politycznych, ekonomicznych lub społecznych)
  - **walka ruchów narodowyzwoleńczych np. guerilli**. Przywódcy guerilli pragną bowiem zdobyć teren i stabilizować na nim sytuację, budować wojsko oraz struktury administracji.
- Wskazać należy, że nie był nigdy zjawiskiem specjalnie częstym w państwach totalitarnych i rządzonych dyktatorsko
- Przez długi okres czasu także państwa o silnie ugruntowanej demokracji, jak np. USA nie odczuwały większej groźby ze strony tego zjawiska. Współcześnie jednak w wyniku umiędzynarodowienia działalności terrorystycznej zjawisko to stało się jednym podstawowych zagrożeń politycznych świata.

# WYBRANE RODZAJE TERRORYZMU

- **Terroryzm tradycyjny**
  - Terroryzm tradycyjny jako „sprzeczne z prawem użycie przemocy, mające zmusić rządy do poparcia celów politycznych lub społecznych”, charakteryzuje się agitacją czynu, chęcią zdobycia przez terrorystów jak największego poparcia i pozyskania ludzi do wspólnej realizacji celów danej grupy. Tradycyjne grupy terrorystyczne zorganizowane są warstwowo, na wzór piramidy. Wyróżnić w nich można kierownictwo znajdujące się na najwyższym szczeblu, następnie niżej aktywne kadry, potem najważniejszą warstwę
    - infrastruktura wspierająca organizację ideologicznie i logistycznie oraz najniżej: sieć pomocy finansowych.
- Do terroryzmu tradycyjnego zalicza się m.in.:
  - **terroryzm ideologiczny (prawicowy i lewicowy),**
  - **socjalno-rewolucyjny**
  - **etniczno-nacjonalistyczny**

# WYBRANE RODZAJE TERRORYZMU

- **Terroryzm religijny**
  - fundamentalizm islamski
  - fundamentalizm judaistyczny
  - **biali suprematyci w Stanach Zjednoczonych.**
- **Terroryzm:**
  - **polityczny** (związany jest z istnieniem wielu różnorodnych poglądów politycznych, których przedstawiciele gotowi są do posłużenia się wieloma metodami w dążeniu do osiągnięcia zamierzonych celów),
  - **przestępczy** (Podmiotami dopuszczającymi się terroryzmu przestępczego mogą być pospolici przestępcy, czy psychopaci, którzy jedynie uzurpują działanie terrorystyczne jako cel do realizacji poglądów politycznych, a w rzeczywistości akty przemocy popełniane przez nich mają charakter czysto kryminalny),
  - **patologiczny** (którego dopuszczają się osoby o zmniejszonej poczytalności bądź chore psychicznie)



# WYBRANE RODZAJE TERRORYZMU

- **Terroryzm indywidualny i masowy:**
  - **Terroryzm indywidualny** interpretować można jako działanie pojedynczego sprawcy, jednak w literaturze dotyczącej terroryzmu rozumiany jest przede wszystkim jako stosowanie przemocy, której celem są ściśle określone, konkretne osoby, nie będące zarazem przywódcami politycznymi legitymowanymi do podejmowania rozstrzygnięć politycznych.
  - **Terroryzm masowy** określa akty przemocy, których celem są przypadkowe, anonimowe ofiary.
- **Terroryzm samobójczy**

# WYBRANE RODZAJE TERRORYZMU

- **Terroryzm postmodernistyczny:**
  - **cyberterroryzm** związany jest z rozrostem sieci internetowej, staje się coraz większym zagrożeniem we współczesnych czasach ze względu na fakt, iż coraz więcej istotnych przedsiębiorstw i instytucji zarówno rządowych, jak i prywatnych opiera swe działanie właśnie na sieci.
  - **Technoterroryzm** jest terroryzmem charakteryzującym się wykorzystywaniem coraz to nowocześniejszych narzędzi walki.
  - **Superterroryzm** jest terroryzmem wykorzystującym broń masowego rażenia, począwszy od broni biologicznych, chemicznych po nuklearne i radiologiczne

# WYBRANE RODZAJE TERRORYZMU

- **Terroryzm represywny, ofensywny, defensywny:**
  - **Terroryzm represywny** są to działania mające na celu „zastraszenie własnego lub okupowanego narodu(...) celem utrzymania jedności organizacji i wymuszenia poparcia” stosowane przez reżimy lub ruchy polityczne.
  - **Terroryzm ofensywny** umotywowany jest natomiast chęcią wywołania zmian politycznych i społecznych za pomocą szantażu politycznego, wymuszeniem pewnych działań na rządzących, pragnieniem zmian obecnego porządku na inny.
  - **terroryzm defensywny/ kontrterroryzm**, wyróżniony ze względu na taktykę walki, występuje jako odpowiedź na działania najeźdźcy mająca powstrzymać jego atak i zmiany jakich pragnie dokonać.

# TERRORYZM PAŃSTWOWY

- Cechą charakterystyczną jest **stosowanie przemocy przez organa państwowe, poszczególnych funkcjonariuszy aparatu państwowego lub osoby z nimi powiązane z pogwałceniem obowiązujących norm prawa wewnętrznego lub międzynarodowego. Działalność ta często prowadzona jest niejawnie, za pomocą służb specjalnych państwa.**
- Z terroryzmem państwowym mamy też do czynienia wówczas, gdy bezprawne stosowane siły przez osoby reprezentujące struktury państwowe jest tolerowane przez czynniki rządowe i nie podejmuje prób ścigania.
- Szczególnie niebezpieczną formą terroryzmu państwowego są akcje służb specjalnych i oddziałów wojskowych przeprowadzone poza granicami kraju – teoretycznie i praktycznie mogą zostać w niektórych przypadkach uznane za agresję!

# TERRORYZM PAŃSTWOWY

- Rodzaje terroryzmu państwowego:
  - bezpośredni (kiedy podmiotami odpowiedzialnymi za ataki są funkcjonariusze państwowi)
  - pośredni (gdy zamachy przeprowadzane są przez wynajęte do tego specjalne grupy, a nie osobiście przez funkcjonariuszy)
  - wewnętrzny (skierowany jest wyłącznie do obywateli danego państwa, często w celu zastraszenia społeczeństwa, by w ten sposób usprawiedliwić np. wzmożone represje ze strony władzy, czy w celu pozbycia się wrogów politycznych np. opozycji; dotyczy wyłącznie nielicznych grup społecznych)
  - międzynarodowy (skierowany do obywateli bądź na terytoria kilku krajów, gdyż służyć ma do realizacji międzynarodowych celów politycznych.)
  - **terroryzm sponsorowany**, odmienny od państwowego, polegający na wspieraniu grup terrorystycznych przez dane państwo, zlecaniu im zadań oraz często równoczesnym kontrolowaniu grupy terrorystycznej przez określone państwo; współcześnie : **zanik** zjawiska sponsorowania -> zjawisko terroryzmu skrycie sponsorowanego

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- Działalność terrorystyczna o charakterze ściśle wewnętrznym często oddziałuje ma sferę międzynarodową
- Proces internacjonalizacji terroryzmu zaczął szczególnie silnie ujawniać się od lat 70tych, a w latach 80 tych kierunek ten stał się już bardzo widoczny. Sprzyjały temu obiektywne czynniki związane z:
  - Postępem w komunikowaniu się
  - Wielostronną i wielopłaszczyznową współpracą państw
  - Powstaniem nowych form działalności terrorystów
  - Zjawiskiem sponsorowania terroryzmu przez rządy niektórych krajów

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- **Terroryzm międzynarodowy a wewnętrzny**
  - W przypadku terroryzmu międzynarodowego terroryści zamachy **przeprowadzają na terenie innego państwa, bądź są one wymierzone w obywateli obcego kraju. Terroryzm międzynarodowy występować będzie również wtedy, gdy dana organizacja stanowi część międzynarodowej struktury terrorystycznej i działa zgodnie z jej celami lub też gdy osoba sprawcy lub ofiary jest osobą obcą w państwie, w którym czyn popełniono.**
  - terroryzm wewnętrzny dotyczy „ataków przeprowadzonych na terytorium, własność (w tym symbole, instytucje, budynki itd.) i/lub obywateli jednego tylko kraju i przeprowadzonych także przez obywateli tegoż kraju bazujących na jego terytorium”

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- Istotną cechą współczesnego terroryzmu międzynarodowego **jest daleko posunięta współpraca poszczególnych organizacji** (pierwsze symptomy tych tendencji wystąpiły już w połowie lat 60tych) Początkowo współpraca miała charakter ściśle praktyczny – członkowie grup przechodzili przeszkolenie w specjalnych obozach . Z czasem pojawiły się także tendencje do zawierania sojuszy a nawet do tworzenia bardziej złożonych form organizacyjnych, jakimi były międzynarodowe organizacje terrorystyczne (Czarna Międzynarodówka)
- 14 września 1985r., Akcja Bezpośrednia i Frakcja Cz.A. opublikowały wspólny komunikat :
  - *‘Dzisiaj staje się już możliwe, a nawet konieczne, powołanie międzynarodowej organizacji walki proletariackiej w metropoliach i jądra polityczno-wojskowego, będzie to guerilla zachodnioeuropejska. Ten sojusz oznacza narodziny euroterroryzmu’.*
  - Głównym celem ataku stała się imperialna polityka USA, a celem bezpośrednim osoby związane z NATO i Radą Europejską. Od tego momentu akcje terrorystów zaczęły być kierowane głównie przeciwko strukturom międzynarodowym.



# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- **CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WSPÓŁCZESNĄ EWOLUCJĘ TERRORYZMU:**
  - Globalizacja
  - Pojawianie się silnych aktorów transnarodowych i relatywne osłabienie państw
  - Prywatyzacja coraz to nowych obszarów aktywności społecznej (w tym prywatyzacja przemocy)
  - Błyskawiczny rozwój i dyfuzja wiedzy i technologii (rewolucja w transporcie i rewolucja telekomunikacyjna)
  - Fenomen państw upadłych
  - Masowe migracje
- Terroryzm odzwierciedla wszystkie konsekwencje tych procesów, jak np.: eskalacja zderzeń międzycywilizacyjnych, rosnące problemy surowcowe, uwidaczniająca się przewaga sieciowych form organizacji nad formami hierarchicznymi, rosnąca świadomość nierównomierności rozwoju, kluczowe asymetrie w wymiarze globalnym.
- Wniosek: system światowy ulega takim transformacjom, które czynią z terroryzmu coraz użyteczniejsze narzędzie walki w sytuacji **asymetrycznych** potencjałów. Pociąga to za sobą **sprzężenie zwrotne** – wzrost wpływu terroryzmu na kształt i funkcjonowanie ładu międzynarodowego!

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- **Źródła terroryzmu:**
  - polityka wewnętrzna państwa
  - zagrożenia zewnętrzne
  - ideologia (terroryzm lewacki, skrajnie prawicowy)
  - kwestie religijne (ruchy fundamentalistyczne)
  - ekologia (skrajne ugrupowania zielonych)
- **Przyczyny terroryzmu:**
  - walka o prawo do samostanowienia
  - walka o strefy wpływów
  - chęć wprowadzenia zmian, na które nie ma przyzwolenia społecznego
  - chęć zaistnienia w mediach
  - działalność „kaznodziejska” itd.

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- **‘NOWY TERRORYZM’ – PONOWOCZESNY**
- Pojęcie to zaczęto wprowadzać do dyskursu akademickiego w latach 90tych
- Russel D. Howard:
  - Bardziej zabójczy (w dawnym pragnięto uwagi, nie masowych ofiar – obecnie to i to)
  - Zakłada istnienie transnarodowych grup (a nie tylko na szczeblu krajowym) mających globalny zasięg
  - Dużo lepsze finansowanie i bardziej zdywersyfikowane źródła wpływów; coraz większa niezależność finansowa
  - Lepsze wykształcenie, wykształcenie, wyposażenie terrorystów; większy profesjonalizm i determinacja
  - Dużo większa trudność w spenetrowaniu grup terrorystycznych, gł. Ze względu na specyfikę ideologiczną i kulturową oraz strukturę wewnętrzną
  - Zwiększona dostępność i użycie broni masowego rażenia

# PROCES INTERNACJONALIZACJI TERRORYZMU I EWOLUCJA ZJAWISKA

- Cechy terroryzmu ponowoczesnego:
  - Wojna prowadzona w wymiarze światowym
  - Dążenie do przebudowy systemu międzynarodowego (wcześniej terroryści dążyli do tego by móc w nim uczestniczyć)
  - Brak ograniczenia w doborze ofiar
  - Wykorzystanie cech atakowanych społeczeństw (uzależnienie od sieci wrażliwych, gęsta sieć medialna, specyfika funkcjonowania aglomeracji miejskich itd.)
  - Skuteczne oddziaływanie na percepcje, głównie dzięki medialności
  - Terroryzm jako strategia polityczno-militarna
  - Usprawiedliwianie terroru ze względów religijnych – czynnik religijny przyczyną **masowości** zjawiska
  - Rozszerzeniu ulega definicja wroga
  - Mniejsza liczba zamachów, lecz większa liczba ofiar!
- Analiza współczesnego terroryzmu pozwala stwierdzić, iż towarzyszy mu nowy **paradygmat wojny** (terroryzm postrzegany zaczyna być jako formę starcia asymetrycznego, przemoc ma charakter strategiczny i nie jest związana z żądaniami ustępstw czy koncesji; celem jest maksymalizacja strat przeciwnika! Jedynym ograniczeniem przemocy są bariery technologiczne i organizacyjne)

# PRZYKŁADY MIĘDZYNARODOWYCH ORGANIZACJI TERRORYSTYCZNYCH

- Lista organizacji terrorystycznych Departamentu Stanu USA:
- <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>
- przykładowe zamachy terrorystyczne ostatnich lat:
- <http://www.start.umd.edu/gtd/>

# ZWALCZANIE TERRORYZMU MIĘDZYNARODOWEGO

- Działania te podzielić można na
  - **Ochronne**
  - **Prawne**
- **Działania ochronne**
  - Polegają na użyciu **środków przemocy i zabezpieczenia**.
  - Przykład: wprowadzanie stanu wojennego (Turcja 1971,1980) – armia, siła i prawicowe bojówki siła likwidowały wszelkie ugrupowania terrorystyczne i lewicowe.
  - Mniej radykalna strategia: użycie przemocy tylko w ostateczności i wyłącznie wobec osób **bezsprzecznie** winnych – problem: stosunkowo niskie wydatki przeznaczane na walkę ze zjawiskiem! (1984r, USA - zgodnie z ustawą 500tys. Dolarów!);
  - powołanie specjalnych jednostek antyterrorystycznych.

# ZWALCZANIE TERRORYZMU MIĘDZYNARODOWEGO

- **Działania prawne** –sprowadzają się do tworzenia norm uznających to zjawisko za przestępstwo i dających podstawę do karania jego sprawców.
  - W ogromnej większości państw przyjęto już odpowiednie normy pozwalające zakwalifikować akty terrorystyczne jako czyny podlegające ściganiu i określające surowe zazwyczaj kary za ich popełnienie.
  - Dotyczy to jednak głównie terroryzmu wewnętrznego – kwestia odpowiedzialności za akty terroryzmu międzynarodowego, zwłaszcza sprawa jurysdykcji państw i ekstradycji sprawców wywołuje wciąż wiele kontrowersji

# ZWALCZANIE TERRORYZMU MIĘDZYNARODOWEGO

- Konwencje dotyczące kwestii związanych z terroryzmem międzynarodowym podzielić można na 4 grupy:
  - Umowy uznające określone działania za akty terrorystyczne skierowane przeciwko bezpieczeństwu komunikacji lotniczej
  - Postanowienia dotyczące aktów terrorystycznych skierowanych przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności osób korzystających z ochrony międzynarodowej (głównom państw, szefom rządów, dyplomatom i ich rodzinom oraz siedzibom i środkom komunikacji przez nich używanych)
  - Postanowienia zakazujące brania zakładników
  - Ustalenia dotyczące ochrony materiałów rozszczepialnych



# ZWALCZANIE TERRORYZMU

## MIĘDZYNARODOWEGO

- **Najważniejsze konwencje międzynarodowe:**
  - **Convention on Offences and Certain Other Acts Committed On Board Aircraft (1963 r.)**  
Konwencja o przestępstwach i innych bezprawnych aktach dokonanych na pokładzie samolotu
  - **Convention for the Suppression of Unlawful Seizure of Aircraft (1970 r.)** Konwencja o zwalczaniu bezprawnego zawładnięcia statkami powietrznymi
  - **Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (1971 r.)**  
Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów przeciwko bezpieczeństwu lotnictwa cywilnego
  - **Convention on the Prevention and Punishment of Crimes Against Internationally Protected Persons (1973 r.)**  
Konwencja o zapobieganiu i karaniu za przestępstwa wobec osób korzystających z ochrony międzynarodowej
  - **International Convention against the Taking of Hostages (1979 r.)**  
Konwencja o zakazie brania zakładników
  - **Convention on the Physical Protection of Nuclear Material (1980 r.)**  
Konwencja o ochronie materiałów nuklearnych
  - **Protocol for the Suppression of Unlawful Acts of Violence at Airports Serving International Civil Aviation, supplementary to the Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Civil Aviation (1988 r.)**  
Protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów wobec lotnisk służących międzynarodowemu lotnictwu cywilnemu, uzupełniający Konwencję o zwalczaniu bezprawnych ataków wobec lotnisk służących międzynarodowemu lotnictwu cywilnemu

# ZWALCZANIE TERRORYZMU MIĘDZYNARODOWEGO

- **Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation (1988 r.)**  
Konwencja o przeciwdziałaniu bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej
- **Protocol for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf (1988 r.)**  
Protokół o zwalczaniu bezprawnych aktów przeciwko stałym platformom zlokalizowanym na szelfie kontynentalnym
- **Convention on the Marking of Plastic Explosives for the Purpose of Detection (1991 r.)**  
Konwencja o znakowaniu plastikowych substancji wybuchowych w celach ich detekcji
- **International Convention for the Suppression of Terrorist Bombing (1997 r.)**  
Konwencja o zwalczaniu terrorystycznych zamachów bombowych
- **International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism (1999 r.)**  
Konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu
- **International Convention for the Suppression of Acts of Nuclear Terrorism Nuclear Terrorism Convention (2005 r.)**  
Konwencja o zwalczaniu aktów terroryzmu nuklearnego
- **Convention on the Suppression of Unlawful Acts Relating to International Civil Aviation (2010 r.)**  
Konwencja o zwalczaniu bezprawnych czynów związanych z międzynarodowym lotnictwem cywilnym

# **USA: NARODOWA STRATEGIA WALKI Z TERRORYZMEM (NATIONAL STRATEGY FOR COMBATING TERRORISM)**

- Ogłoszona została 14 lutego 2003 przez prezydenta USA George'a W. Busha
- Określono w niej cele, które należy osiągnąć w „Wojnie z Terroryzmem”
- Było to tzw. „4D” Defeat, Deny, Deminish, Defend – zwalczać, odmawiać, osłabiać, bronić

# ZWALCZAĆ

- Odnosi się do zwalczania terroryzmu wszelkimi dostępnymi środkami –
  - dyplomatycznymi,
  - legalnymi,
  - ekonomicznymi,
  - wywiadowczymi,
  - policyjnymi
  - zbrojnymi (zarówno bezpośrednimi, jak i pośrednimi),
- przy pomocy identyfikacji zagrożenia (ustalenie kto jest terrorystą, jakie organizacje stosują metody terrorystyczne), ustalenia lokalizacji terrorystów i ich ugrupowań oraz w końcu zlikwidowania zagrożenia przy użyciu odpowiednich środków i metod.

# ODMAWIAĆ

- Odnosi się do odmawiania poparcia (finansowego i politycznego) oraz legitymacji ugrupowaniom, stosującym metody terrorystyczne.
- Sposoby działania:
  - 1. wywieranie wpływu politycznego na kraje sponsorujące terrorizm;
  - 2. ustanowienie i przestrzeganie międzynarodowych standardów w kwestii zwalczania terroryzmu;
  - 3. wzmocnienie i podtrzymanie międzynarodowych wysiłków, zmierzających do walki z terroryzmem. Element „odmawiania” dotyczy zarówno braku poparcia przez Stany Zjednoczone, jak i zwalczania terroryzmu sponsorowanego przez państwo.

# OSŁABIAĆ

- Odnosi się do niszczenia podłoża terroryzmu, a także do sprawienia, iż metoda terrorystyczna nie przynosi korzyści i przez to jest bezużyteczna.
- Metody służące osiągnięciu celu to poszukiwanie partnerów we wspólnej walce z terroryzmem, z którymi można będzie wygrać wojnę ideologiczną.

# BRONIĆ

- Obrona terytorium Stanów Zjednoczonych oraz obywateli przed atakami terrorystycznymi; działania zapobiegające aktom terroryzmu wymierzonym w obywateli amerykańskich poza granicami ich kraju.
- Metodą jest wcielenie w życie strategii bezpieczeństwa wewnętrznego oraz zintegrowanie środków zmierzających do ochrony obywateli amerykańskich poza granicami kraju

- W czerwcu 2011 r. została przyjęta nowa Narodowa Strategia USA w zakresie zwalczania terroryzmu – National Strategy for Counterterrorism (NSCT).
- Nowa Strategia antyterrorystyczna rozwija założenia Strategii Bezpieczeństwa Narodowego USA z 2010 r.
- Stwierdza, że interesy USA są nadal zagrożone przez szereg grup terrorystycznych i państw sponsorujących terroryzm.
- Priorytetowe znaczenie dla USA ma zwalczanie i pokonanie Al-Kaidy, powiązanych z nią grup terrorystycznych oraz indywidualnych sympatyków jej ideologii.
- Do najważniejszych zadań zaliczono:
  - ochronę terytorium USA poprzez redukcję własnych słabości i adaptację obrony;
  - osłabienie, rozbitcie i pokonanie al-Kaidy gdziekolwiek ma swoje zaplecze; zapobieganie scenariuszowi wejścia terrorystów w posiadanie BMR;
  - eliminacja kryjówek al-Kaidy, w których planowane i przygotowywane są ataki terrorystyczne;
  - rozbitcie więzi pomiędzy al-Kaidą, jej filiami i sympatykami;
  - zwalczanie ideologii al-Kaidy; pozbawienie terrorystów związanych z al-Kaidą środków finansowych, wsparcia logistycznego i łączności.
- Zasady NSCT obejmują:
  - przywiązanie do zasadniczych wartości amerykańskich, w tym rządów prawa, ochrony prywatności, praw i wolności obywatelskich;
  - wykorzystanie wielu instrumentów narodowych USA i współpracy ze społeczeństwem obywatelskim;
  - budowę partnerstwa z instytucjami międzynarodowymi; dostosowanie instrumentów do różnych zagrożeń i regionów świata;
  - przygotowanie do uporania się ze skutkami ewentualnych ataków.



# GLOBALNA STRATEGIA ZWALCZANIA TERRORYZMU ONZ

- [http://www.un.org/ga/search/view\\_doc.asp?symbol=A/RES/60/288](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/60/288)
- 8 września 2006 roku wszystkie 192 państwa członkowskie ONZ przyjęły Globalną Strategię Zwalczenia Terroryzmu. Po raz pierwszy w historii uzgodniono wspólne stanowisko w sprawie zwalczania terroryzmu na szczeblu krajowym, regionalnym i międzynarodowym.
- Podstawą strategii jest jednoznaczne, bezwarunkowe i silne potępienie terroryzmu we wszelkich jego formach – stosowanego przez kogokolwiek, gdziekolwiek i z jakichkolwiek powodów.
- Strategia ustanawia konkretne środki, które mają być podejmowane w celu eliminowania przyczyn rozprzestrzeniania się terroryzmu oraz dla wzmocnienia indywidualnej i wspólnej zdolności państw i Narodów Zjednoczonych w zapobieganiu i zwalczaniu terroryzmu, chroniąc jednocześnie prawa człowieka i strzegąc rządów prawa.
- Strategia spaja szereg nowych propozycji i wzmocnia działania podejmowane przez państwa członkowskie, system NZ oraz inne międzynarodowe i regionalne instytucje tworzące wspólną platformę współpracy strategicznej

# GLOBALNA STRATEGIA ZWALCZANIA TERRORYZMU ONZ

- Nowe ważne inicjatywy zawarte w Globalnej Strategii Zwalczenia Terroryzmu:
  - Poprawa spójności i skuteczności dostarczania pomocy technicznej w zwalczaniu terroryzmu aby wszystkie państwa mogły efektywnie odgrywać w niej swoją rolę.
  - Organizowanie systemów pomocy dla ofiar terroryzmu i ich rodzin.
  - Przeciwdziałanie zagrożeniu bio-terroryzmem poprzez stworzenie jednolitej bazy danych zawierającej informacje na temat przypadków użycia środków biologicznych. Podkreślenie konieczności współpracy najważniejszych instytucji na rzecz dobra publicznego i uniemożliwienie wykorzystania postępu w dziedzinie biotechnologii przez terrorystów lub na użytej jakichkolwiek innych kryminalnych działań.
  - Angażowanie społeczeństwa obywatelskiego, organizacji regionalnych i subregionalnych do zwalczania terroryzmu oraz rozwijanie partnerstwa z sektorem prywatnym, by zapobiegać aktom terrorystycznym.
  - Opracowanie innowacyjnych środków przeciwdziałania rosnącemu zagrożeniu użycia Internetu przez terrorystów.
  - Modernizacja systemów kontroli granicznej i celnej oraz poprawa bezpieczeństwa dokumentów podróży, by zapobiegać przemieszczaniu się terrorystów i przenoszeniu nielegalnych materiałów.
  - Wzmacnianie współpracy w dziedzinie zwalczania procederu prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu.

# GLOBALNA STRATEGIA ZWALCZANIA TERRORYZMU ONZ

- Strategia jasno stwierdza, że terroryzm nie powinien i nie może być łączony z żadnymi religijnymi, narodowymi, cywilizacyjnymi czy etnicznymi grupami.
- Strategia potwierdza odpowiedzialność państw za odmawianie terrorystom finansowego i operacyjnego schronienia, azylu politycznego oraz pociąganie terrorystów do odpowiedzialności karnej lub zastosowania w stosunku do nich procedury ekstradycyjnej.
- Poprzez przyjęcie strategii Zgromadzenie Ogólne jasno potwierdziło i wzmocniło swoją rolę w zwalczaniu terroryzmu. Wszystkie państwa członkowskie powinny niezwłocznie wdrożyć strategię w życie, by podkreślić niezłomną determinację społeczności międzynarodowej w walce z terroryzmem